

The Giants Who Shaped Modern Orthodoxy -7

HaRav Yehuda Herzl Henkin Zt"l

Rabbi Dr. Aaron Adler

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סו סעיף ז
אינו אומר אמן אחר גאל ישראל, משום דהוי הפסק. הגה: וי"א דעונין אמן, וכן
נוהגין לענות אחר הש"ץ. אבל אם התפלל לבד אין עונין אמן, כדלקמן סימן רט"ו
(טור).

2. משנה ברורה סימן סו ס"ק לה
(לה) לענות וכו' - ודוקא אם לא התחיל עדיין הפסוק של אדני שפתי תפתח דמשם
ואילך הוי כתפלה. יש מדקדקים שרוצים לצאת לכו"ע וממתינים בצור ישראל או
בשירה חדשה כדי לענות אמן אחר הש"ץ וכתבו כל האחרונים שלא יפה הם עושים
שהרי הוא באמצע הפרק של אמת ויציב ואין לענות שום אמן לבד משתי אמנים
הנ"ל בס"ג בהג"ה [גם לכתחלה ראוי להתחיל תפלת י"ח עם הש"ץ והקהל בשוה
אלא עצה אחרת יש ונכון לעשותה כדי לצאת לכו"ע שיכוין לסיים עם הש"ץ בשוה
ואז אינו מחוייב לענות אמן או שיתחיל שמ"ע מעט קודם הש"ץ דהיינו הפסוק ד'
שפתי וגו' דבזה המעט ודאי ליכא קפידא דאין ניכר כלל הקדמתו:

3. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף קל עמוד א
פירש הראב"ד ז"ל דלהכי מייתי הכא האי עובדא להודיעך השכר שנותן הקדוש ברוך
הוא על קיום לאו דלא תסור, דכיון דרבי אליעזר ראוי להוראה היה, כל זמן שלא
נפסקה הלכה רשאין לעשות כדברי עצמן כדאיתא בפ"ק דיבמות (י"ד א'), ובמקומו
היו עושין כמותו לקיים לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל אפילו שיאמרו
לך על ימין שהוא שמאל וקבלו השכר הזה, וכש"כ בשאר מילי דרבנן שהמקיימן
נוטל שכר.

4. רמב"ם הלכות אישות פרק יג הלכה יא
מקום שדרכן שלא תצא אשה בשוק בכפה שעל ראשה בלבד עד שיהיה עליה רדיד
החופה את כל גופה כמו טלית נותן לה בכלל הכסות רדיד הפחות מכל הרדידין, ואם
היה עשיר נותן לה לפי עשרו כדי שתצא בו לבית אביה או לבית האבל או לבית
המשתה, לפי שכל אשה יש לה לצאת ולילך לבית אביה לבקרו ולבית האבל ולבית
המשתה לגמול חסד לרעותיה ולקרובותיה כדי שיבואו הם לה, שאינה בבית הסוהר
עד שלא תצא ולא תבוא. אבל גנאי הוא לאשה שתהיה יוצאה תמיד פעם בחוץ פעם
ברחובות, ויש לבעל למנוע אשתו מזה ולא יניחנה לצאת אלא כמו פעם אחת
בחודש או פעמים בחודש כפי הצורך, שאין יופי לאשה אלא לישב בזוית ביתה שכך
כתוב +תהלים מ"ה+ כל כבודה בת מלך פנימה.

תועלת ולשון הרע

ב"ה, תמוז תשל"ז

בשאלתי מתלמידי בית מדרש ערב, האם מותר לדבר בענין רב אחד שנכתב עליו שבקש לסרות, לא רציתי להאריך כיון שיש בדבר חלול ה', ולכן אפילו אם דין הגדפס הוא כדין נתפרסם באפי תלתא שבמסכת בבא בתרא דף ל"ט עמוד א', מכל מקום ישתקו. וגם באפי תלתא אינו מותר אלא בלא מתכוון להעביר הקול כמו שכתב הרמב"ם בהלכות דעות פרק ו' הלכה ה' וסמ"ג לאוויין מצוה ט', ועיין בספר חפץ חיים כלל ב' סעיף ד' שפרש שרק מי ששמע בפני שלושה מותר לו לספר דרך אקראי אבל לא השומע מן השומע, ואם כן הוא הדין רק מי שראה הדברים בשבועון בעצמו ולא השומע עליהם. הגם שקבלתי מהגמ"ו וצלה"ה שתפסו גדולי דורו על ספר חפץ חיים שהביא הרבה מדרשים ומאמרי ירושלמי ובנה עליהם הלכות מוצקות, אבל אינו בענין הזה ואינו צריך לפניו שיש פה הרבה פנים לאסור. ואם היתה תועלת להעביר הקול אזי היה מותר ולכן אולי בחזרה שם הצריכה להרשם לנשואין צריכה לדעת כדי להזהר וגם זה אינו נראה, אבל אין תועלת לסתם אנשים ולכן אם יש ממש בשמועה יתעסקו בזה בתי משפט ולא הם, וסרבתי לשמוע תוכן השמועה.

ולפי ענין התועלת יש לבאר מה שבמסכת סנהדרין דף ו' עמוד ב' ושבועות דף ל"א עמוד א' דרש רב כהנא מן הפסוק לא תשא שמע שוא שאסור לדיין לשמוע דברי בעל דין אחד בפני חברו, וקשה כי הפסוק אינו עוסק בדיינים כלל וכמו שבמסכת פסחים דף קי"ח עמוד א' ומכות דף כ"ג עמוד א' אמר רב ששת בשם רבי אלעזר בן עזריה כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר וכו' לא תשא שמע שוא קרי ביה נמי לא תשיא עכ"ל ולא הזכיר דיינים. ולע"ד גם רב כהנא מודה שעיקר הפסוק אינו עוסק בדיינים, ורק כיון שכתוב שמוע בין אחיכם שהוא אזהרה לדיינים לשמוע דברי בעל דין אחד בפני חברו, לכן אם שמע דברי האחד שלא בפני השני הרי חייב לשמוע הדברים עוד פעם כשיבוא השני ונמצא שמה ששמע פעם ראשונה הוא ללא כל תועלת, וממילא עבר על איסור לשון הרע מלא תשא שמע שוא לא תשמע שמע חנם. וכן משמע במכילתא שתלה לא תשא שמע שוא עם עד האלקים יבוא דבר שניהם ומשמע ששני הפסוקים נצרכים לאותו לימוד עיי"ש.

יהודה הרצל הנק"ו
רב אזורי